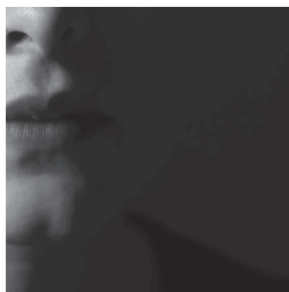
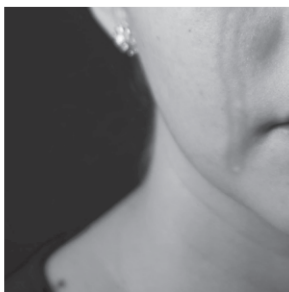
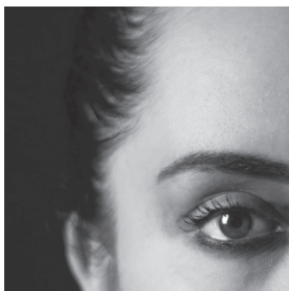

Zaštita i prava žrtava obiteljskog nasilja

za zaštitu i promicanje ljudskih prava

Zaštita i prava žrtava obiteljskog nasilja

Udruga "HERA" Križevci – za zaštitu
i promicanje ljudskih prava

Križevci, 2020.

Zaštita i prava žrtava
obiteljskog nasilja

Uredila: Marina Švagelj Jažić

Nakladnik: Udruga "HERA" Križevci
– za zaštitu i promicanje ljudskih prava

Za nakladnika: Marina Švagelj Jažić

Lektura: Paula Bertić

Dizajn i
graf. priprema: 4M d.o.o. Križevci

Tisak: Grafocentar Križevci

Naklada: 250 kom.

Tiskano u Križevcima
studen 2020.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 001081327

ISBN 978-953-49271-0-6

Savjetovalište za žene žrtve nasilja i žrtve obiteljskog nasilja osigurava psihološku, pravnu i psihosocijalnu pomoć i podršku ženama žrtvama nasilja i žrtvama obiteljskog nasilja u sigurnom okruženju i atmosferi povjerenja.

Opći cilj projekta: unaprjeđenje zaštite žena žrtava nasilja i žrtava obiteljskog nasilja te njihovo osnaživanje putem stručne savjetodavne, pravne i psihosocijalne pomoći te promicanje međusektorske suradnje u svrhu podizanja kvalitete života i socijalne uključenosti žrtava nasilja.

Specifični ciljevi projekta:

- pružanje emocionalne i savjetodavne pomoći ženama žrtvama nasilja i žrtvama obiteljskog nasilja
- pružanje psihosocijalne i pravne pomoći žrtvama nasilja u Savjetovalištu za žrtve nasilja
- suradnja i umrežavanje sa institucijama i organizacijama civilnoga društva u cilju razvijanja modela timskog pristupa rješavanju problema nasilja u obitelji i nasilja nad ženama
- osnaživanje kapaciteta stručnih osoba u savjetovalištu te stručnih osoba koje se u svom radu susreću sa ženama žrtvama nasilja i žrtvama obiteljskog nasilja
- osvještavanje i senzibiliziranje javnosti o problematici nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

Republika Hrvatska
Ministarstvo rada,
mirovinskoga sustava,
obitelji i socijalne politike

za zaštitu i promicanje ljudskih prava

Republika Hrvatska
Centar za socijalnu skrb
Koprivnica

Republika Hrvatska
Centar za socijalnu skrb
Križevci

Udruga osoba s invaliditetom
grada Koprivnice

Ova brošura dio je aktivnosti projekta „Savjetovalište za žene žrtve nasilja i žrtve obiteljskog nasilja” kojeg provodi Udruga “HERA” Križevci u suradnji sa Centrom za socijalnu skrb Koprivnica, Centrom za socijalnu skrb Križevci i Udrugom „Bolje sutra” osoba s invaliditetom Grada Koprivnice. Projekt je financiran sredstvima Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Udruge “HERA” Križevci te ni na koji način se ne može smatrati da odražava gledište Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

SADRŽAJ

UVOD	6
1. NASILJE NAD ŽENAMA	12
2. NASILJE U OBITELJI	13
2.1. Oblici nasilja u obitelji	14
2.2. Dinamika nasilja u obitelji	16
2.3. Kako prepoznati nasilnika	17
2.4. Zašto žene ostaju u nasilnim vezama ?	18
2.5. Što učiniti ukoliko ste izloženi nekom od oblika nasilja	20
2.6. Kako i kome prijaviti nasilja	21
3. POSLJEDICE NASILJA U OBITELJI	22
3.1. Posljedice nasilja nad ženama u obitelji	22
3.2. Specifične posljedice nasilja na djeci žrtvama nasilja u obitelji	23
4. NASILJE PREMA ŽENAMA S INVALIDITETOM	24
5. OBVEZUJUĆI I VAŽNI DOKUMENTI ZA SUZBIJANJE, PREVENCIJU I PRIJAVLJIVANJE NASILJA	26
6. OBVEZE I OVLASTI NADLEŽNIH INSTITUCIJA U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI	27
6.1. Obveze i ovlasti policije u slučaju nasilja u obitelji	27
6.2. Obveze i ovlasti Centra za socijalnu skrb u slučaju nasilja u obitelji	29
6.3. Obveze i ovlasti sudova i državnog odvjetništva u slučaju nasilja u obitelji	32
7. PRAVA ŽRTAVA NASILJA	34
7.1. Prava koja imaju žrtve obiteljskog nasilja	34
7.2. Prava žrtava obiteljskog nasilja u sustavu socijalne skrbi	35
8. BESPLATNA PRAVNA POMOĆ	38
8.1. Pravo žrtve na primarnu pravnu pomoć	39
8.2. Pravo žrtve na sekundarnu pravnu pomoć	40
9. INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE CIVILNOGA DRUŠTVA KOJIMA SE MOŽETE OBRATITI ZA POMOĆ	42
10. INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE CIVILNOGA DRUŠTVA NA PODRUČJU KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	44
11. Literatura	48

Drage čitateljice i čitatelji,

brošura koja je pred vama i koju čitate dio je aktivnosti projekta „Savjetovalište za žene žrtve nasilja i žrtve obiteljskog nasilja“.

Namjera brošure jest pružiti informacije o tome što je to obiteljsko nasilje, podučiti oblicima nasilja, dinamici nasilja te simptomima nasilničkog ponašanja kako bi na vrijeme mogle/i potražiti pomoć i podršku. Brošura također sadrži i načine prijave nasilja, obveze i odgovornosti nadležnih institucija koje vam mogu i trebaju pomoći prilikom prijave nasilja, kao i ukazati na prava koje žrtve obiteljskog nasilja imaju u slučaju prijave.

Proživljavate li neki od oblika nasilja ili poznajete osobu koja proživljava nasilje svakako potražite pomoć. Imajte povjerenja, u sve u institucije i organizacije koje pružaju podršku i zaštitu, jer one postoje upravo zbog i za vas.

Nasilje nikako nije vaša krivica, niti krivica osobe koja proživljava nasilje.

Imate pravo na mir i sigurnost, kao i sve vama bliske osobe.

Ako poznajete osobu koja proživljava nasilje ne okrećite glavu, ne osuđujte, budite strpljivi, pokažite razumijevanje i pružite joj podršku. Uvijek imajte na umu da nitko ne želi niti ne bira biti žrtva nasilja.

UVOD

Većina žrtava nasilja u obitelji prvenstveno su žene. Posljedice nasilja predstavljaju rizik za fizičko i psihičko zdravlje žrtava i kakvoću njihova privatnog i profesionalnog života.

Kada je riječ o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji, nerijetko možemo čuti kako žena svojim ponašanjem izaziva i potiče nasilnika na nasilje ili je se, s druge strane, optužuje da upravo uživa u nasilju jer nije napustila niti prijavila nasilnika. Često možemo čuti osude okoline, te brojne komentare poput: „sama si je kriva“, „zašto ne ode“ i slično. Kada se nasilje dogodi, često se „zakamuflira“ te se opravdava ili objašnjava kroz „sasvim normalne nesuglasice ljubavnog para“, ili pak „trenutnog, impulzivnog, nenamjernog gubitka kontrole“ nasilnika.

Također, smatra se da je nasilje između bračnih ili izvanbračnih partnera njihova privatna stvar i da je učestalost nasilja prenaplaćena. Sve su to pogrešna shvaćanja i objašnjenja koja zapravo predstavljaju obrambenu funkciju, a upravo takva shvaćanja dovode do razvoja tolerancije i neosjetljivosti na problematiku nasilja i prihvatanja takvih ponašanja kao onih „normalnih“. Lakše je

vjerovati da se nasilje ne događa, ili da se događa negdje drugdje. Povrh toga, većina vjeruje da se nasilje nikada ne može dogoditi njima. Zbog takvih vjerovanja često su otežane mogućnosti prepoznavanja i osvještavanja samog nasilja, te zbog tog „neprepoznavanja“, žrtve nasilja često ne mogu samostalno ustanoviti i prepoznati potrebu za pronalaskom adekvatne pomoći. Nasilje može imati teške posljedice za žrtvu, koja iza zida šutnje i srama često ostaje sama i izolirana od cijelog društva.

Žrtvom nasilja u obitelji može postati svatko, bez obzira na osobine, sposobnosti, obrazovanje, izgled, porijeklo, imovinsko stanje i/ili neke druge značajke. S obzirom na još uvijek prisutne predrasude našeg društva, koje nerijetko okrivljuju samu žrtvu, potrebno je isticati kako problem nasilja nad ženama i problem obiteljskog nasilja nije privatni problem, već ozbiljan društveni i socijalni problem. Žrtve moraju znati da one same nikada, i ni u kojim okolnostima, nisu krive za nasilje koje su pretrpjele, niti postoji ikakvo opravdanje nasilnika za njegove nasilne postupke.

Nasilje je izričita krivnja nasilnika i stvar osobnog izbora nasilnika.

Iako je posljednjih godina uspostavom zakonodavnog okvira u Hrvatskoj postignut značajan napredak u suzbijanju nasilja u obitelji, posebice u domeni zaštite žena i djece – žrtava obiteljskog nasilja, potrebno je još mnogo raditi na senzibilizaciji i edukaciji javnosti o toj temi. Stoga je potrebna sustavna suradnja i umrežavanje institucionalnih pružatelja usluga i organizacija civilnoga društva koje pružaju usluge pomoći i podrške žrtvama nasilja u svrhu razvoja što kvalitetnije usluge.

Marina Švagelj Jažić,
Predsjednica Udruge "HERA" Križevci

Temeljno ljudsko pravo svake osobe s invaliditetom, pa tako i žene s invaliditetom, je pravo na dostojanstven život. Pod time podrazumijevam pravo na obrazovanje, rad, zdravstvenu skrb, reproduktivna prava, obiteljski život i slično što je zajamčeno i Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom UN-a. Primjeri iz prakse nerijetko pokazuju višestruku diskriminaciju što dovodi do devijantnih pojava kao što su zlostavljanja u raznim oblicima. U odnosu na žene bez invaliditeta,

žene s invaliditetom se često nalaze u životnim situacijama u kojima se trebaju opravdavati za određene postupke. Društvo često na ženu s invaliditetom gleda samo kao osobu s invaliditetom podcjenjujući njenu rodnu ulogu i potrebe koje iz nje proizlaze. Emocionalna podrška, potreba za partnerskim vezama, briga o zdravlju, realizacija na privatnom i poslovnom aspektu sve su i interesi žena s invaliditetom koje često bivaju njima teško dostupne. Za postizanje ciljeva s pozitivnim ishodom, odnosno višu razina jednakosti žena s invaliditetom u odnosu na žene bez invaliditeta, nužno je osnaživanje tih samih žena s invaliditetom, kao i osvještavanje javnosti o toj problematici, nužnosti promjene zakonske regulative, te same edukacije institucija koje direktno ili indirektno skrbe o osobama s invaliditetom. Isto kako treba inzistirati na udaljenju počinitelja iz obitelji, ne žrtve, a pogotovo ne žrtve osobe s invaliditetom koja ionako ne može zbog invaliditeta izlaziti ili se seliti iz svog doma.

Senzibilizacija javnosti, građana, i nadasve donositelja odluka, je neophodna. Jedino oni osviješteni mogu biti u službi zaštite žrtve žene s invaliditetom kroz javne akcije ili edukativne radionice.

Marija Mraz

Udruga „Bolje sutra” osoba s invaliditetom grada Koprivnice

Centar za socijalnu skrb Koprivnica u svom radu posebnu pažnju pridaje socijalno osjetljivim društvenim skupinama: djeci, starijima, osobama s invaliditetom, pripadnicima nacionalnih manjina, ženama žrtvama nasilja u obitelji, osobama s niskim stupnjem obrazovanja, slabe ekonomske situacije... Međutim, naročito je teško kada se radi o osobama koje istovremeno pripadaju u više skupina te su u nemogućnosti samostalno se izboriti sa svakodnevnim teškoćama. Nerijetko se radi o osobama koje uz to što su žrtve nasilja u obitelji, ujedno su i žene ugrožene egzistencije, pripadnice nacionalnih manjina, osobe s invaliditetom. Tada nasilje s kojim se suočavaju bude samo dio teškoća s kojima se te osobe nose, a često ne i primarne.

S druge strane unutar tradicionalnog poimanja društva, obitelj se njeguje kao instituciju u kojoj se neke stvari moraju „pretrpjeti“ radi dobrobiti svih članova. Određena razina nasilja se tolerira i doživljava kao loš period nakon kojeg dolazi ružičast i obiteljska slika se iznova idealizira.

Naše društvo nije u potpunosti osviješteno o rizicima koje nosi nasilje za cijelu obitelj, pa se u radu s žrtvama često može čuti „nisam prijavila ranije jer sam htjela zaštititi djecu“ ili „nisam htjela da odrastaju bez oca“ ili „on je najbolji otac na svijetu dok ne popije...“

U obiteljima u kojima se događa nasilje, ono često ide ruku pod ruku s konzumiranjem alkohola. Počinitelji nasilja su najčešće osobe koje osjećaju neravnotežu u odnosima te isto kompenziraju osjećajem moći koji im donosi nasilje. Međutim zadovoljstvo traje kratko te se nasilje nastavlja događati, a kako vrijeme prolazi postaje sve jačeg intenziteta.

Najčešće se događa fizičko nasilje koje je ujedno i najlakše prepoznati obzirom da ostaje fizički trag. Sve je češće psihičko i ekonomsko nasilje, dok seksualno nasilje u obitelji i dalje ostaje svojevrsan tabu te se gotovo i ne prijavljuje.

Prilikom rada sa žrtvama nasilja Centar za socijalnu skrb surađuje s drugim institucijama i nevladinim udrugama. Međutim, potrebno je konstantno unaprjeđivati tu suradnju te omogućiti žrtvama dostupnost svih usluga. Udruga „Hera“ prva je na popisu udruga kojoj se žrtve nasilja na našem području mogu obratiti te im se pruža interdisciplinarni pristup kroz omogućavanje socijalnih usluga, psihološke podrške i pravnog savjetovanja.

Potrebno je i hvalevrijedno osvještavati opću populaciju o problemu nasilja te osigurati što veću i bolju podršku žrtvama nasilja, koje često uz samo nasilje kasnije prolaze kroz dugotrajne i teške postupke, te su pritom suočene i s osudom okoline. Nerijetko se događa da osoba koja prijavi nasilje kada dođe do sudskog postupka svoj iskaz povuče ili da iskoristi blagodat ne svjedočenja. Žrtva osjeća da nema adekvatnu podršku ili preuzima u potpunosti odgovornost za nasilje.

Silvija Čavić, psihologinja
Centar za socijalnu skrb Koprivnica

Centar za socijalnu skrb Križevci u okviru svoje nadležnosti, između ostalih socijalno osjetljivih skupina, posebnu pažnju pridaje ženama žrtvama nasilja i obiteljskog nasilja.

Navedena skupina žena predstavlja velik izazov za rad stručnih radnika Centra za socijalnu skrb Križevci zbog kompleksnih socijalnih rizika kojima su izložene. U većini slučajeva žene žrtve nasilja i obiteljskog nasilja nalaze se u teškoj materijalnoj situaciji, a često se radi i o osobama nižeg stupnja obrazovanja, koje je često vrlo teško motivirati za životne promjene.

U radu sa ženama žrtvama nasilja gotovo se svakodnevno susrećemo s pojavom novih prepreka u rješavanju problema obiteljskog nasilja. Naime, u sigurne kuće koje su namijenjene smještaju žena žrtva nasilja najčešće se smještavaju majke s malom djecom. Pritom kada se radi o djeci s invaliditetom, sigurne kuće odbijaju smještaj, te za takve korisnice i njihovu djecu nema drugog izbora nego se opet životu u nasilju.

Drugi problem s kojim se susreću djelatnici Centra za socijalnu skrb Križevci u radu sa žrtvama nasilja su i muškarci koji su žrtve obiteljskog nasilja za koje isto tako, ne postoji mogućnost smještaja u sigurnu kuću jer su iste namijenjene samo ženama.

Problem žena žrtava nasilja i obiteljskog nasilja vrlo je kompleksan te je potreban kontinuiran rad, kako sa stručnjacima koji rade s navedenom populacijom, tako i sa samim ženama žrtvama nasilja. Stoga je vrlo važno osvijestiti problem nasilja kroz suradnju nevladinih organizacija i svih ostalih institucija uključenih u rad sa žrtvama nasilja.

Sanja Jakopović
Centar za socijalnu skrb Križevci

Svatko ima pravo
na vezu u kojoj će
graditi odnose pune
poštovanja, povjerenja
i uvažavanja,
vezu bez nasilja.

Nasilje nad ženama kao izraz povijesno nejednake raspodjele moći između muškaraca i žena, te povijesne neravnopravnosti spolova, prisutno je u svim razvojnim fazama društva.

Žene i djevojčice diljem svijeta, bez obzira na nacionalnu, rasnu i vjersku pripadnost, kulturu, dob i status, izložene su raznim oblicima fizičkog, seksualnog, psihološkog i ekonomskog zlostavljanja. Korijeni nasilja nad ženama leže duboko u strukturi društva, a nasilje predstavlja najčešći oblik kršenja ljudskih prava u Europi. Nasilje nad ženama, prije svega, predstavlja grubo kršenje ljudskih prava, te osim izravnog utjecaja na žene (zdravlje, duboki fizički i psihički ožiljci), nasilje ima nesagledive posljedice na funkcioniranje obitelji, zajednice i društva.

Nasilje nad ženama jest: „...kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu fizičku, seksualnu, psihološku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu”.

Svakog dana žene su nažalost u „sigurnosti” svoga doma izložene različitim oblicima nasilja. Mnoge žene se isuviše boje ili srame da bi potražile pomoć, ponekad plaćajući šutnju svojim zdravljem i/ili životom. One koje se odluče progovoriti ponekad drugi ne „čuju” ili ne žele čuti.

Nasilje u obitelji jedan je od najskrivenijih i najčešćih oblika nasilja nad ženama. Žene svih dobi podvrgnute su nasilju svih vrsta u okviru obiteljskih odnosa.

Postoje različite definicije nasilja u obitelji:

Nasilje u obitelji uključuje: „...sva djela fizičkog, seksualnog, psihološkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom“. članak 3. Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, nasilje u obitelji je:

- ⊙ primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda
- ⊙ tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
- ⊙ psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost
- ⊙ spolno uznemiravanje

- ◉ ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci
- ◉ zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje (čl. 10. ZZNO)

2.1. Oblici nasilja u obitelji

Psihičko – obuhvaća različite oblike zlostavljanja s ciljem zadobivanja moći i kontrole nad žrtvom. Obuhvaća različite zabrane, prijetnje žrtvi ili njoj dragoj osobi, uvrede, nazivanje pogrdnim imenima, podcjenjivanje, izrugivanje, ismijavanje, omalovažavanje, ucjene, psovke, kontrolu kretanja, izolaciju i sl.

Fizičko – svi oblici tjelesnog zlostavljanja koje podrazumijeva šamaranje, čupanje za kosu, ugrize, guranje, udaranje rukama i nogama, paljenje, ozljeđivanje različitim predmetima i vrstama oružja, što može rezultirati lakim i/ili teškim tjelesnim ozljedama.

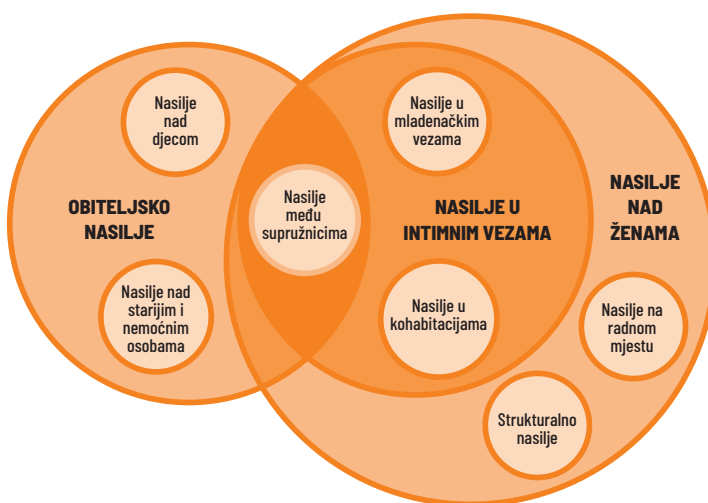
Seksualno – obuhvaća tjelesno i psihičko seksualno nasilje, a odnosi se na seksualno uznemiravanje, seksualnu zloupotrebu, incest, nedobrovoljne seksualne radnje, prisiljavanje osobe na neželjene seksualne radnje, prisiljavanje osobe na gledanje ili sudjelovanje u pornografiji, podvođenje osobe, tj. prisiljavanje osobe na seksualni odnos s drugim ljudima u zamjenu za novac, drogu itd., upotreba tehnologije u svrhu navođenja žrtve da objavi svoje seksualne slike, silovanje, odnosno svaki seksualni čin počinjen protiv volje druge osobe.

Kazneni zakon
u članku 179.a
definira kazneno djelo
Nasilje u obitelji
i propisuje:

Tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod članova obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je doveo u ponižavajući položaj ili stanje dugotrajne patnje, a time nije počinjeno teže kazneno djelo kaznit će se kaznom zatvora od jedne do tri godine.

Ekonomsko - uključuje uskraćivanje i oduzimanje financijskih sredstava, neplaćanje alimentacije, krađu novca koji pripada partneru ili djeci, uništavanje žrtvina vlasništva, zabranu zapošljavanja i sve druge oblike ostavljanja žrtve bez sredstava za život.

Nasilje se može dogoditi svakome bez obzira na dob, spol, status, obrazovanje, rasu, nacionalnost, spolnu orijentaciju ili materijalnu situaciju.

Slika 1. Shematski prikaz različitih vrsta nasilja s obzirom na objekt nasilja
(preuzeto iz: Klasnić, 2011.)

2.2. Dinamika nasilja u obitelji

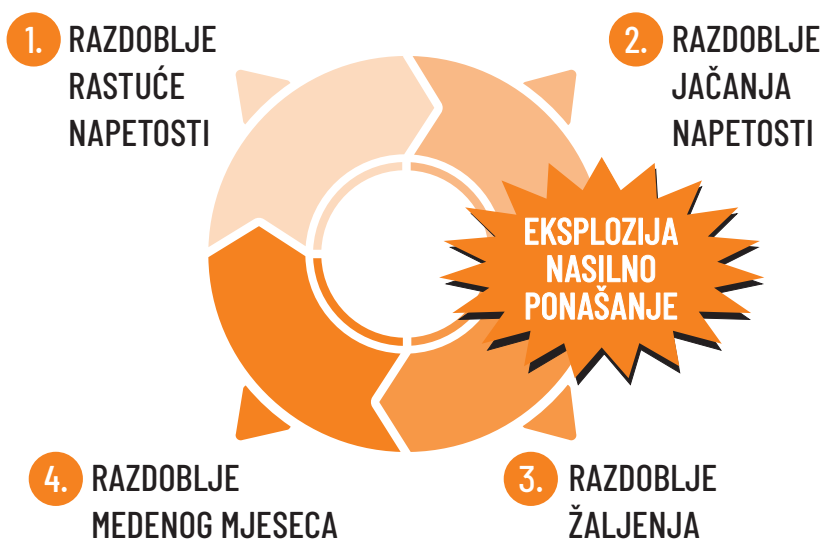
Dinamiku obiteljskog nasilja karakteriziraju četiri odvojene faze koje se u nasilnoj obitelji neprestano ponavljaju:

(I) faza rastuće napetosti - dolazi do manjih incidenata, primjerice prijetnji i uvreda, a u kojoj žena razvija različite mehanizme nošenja s problemom te je često u fazi poricanja

(II) jačanje napetosti - akutni nasilni događaj kojeg karakterizira nekontrolirana fizička agresija muškarca nad ženom i dolazi do nasilja

(III) faza smanjenja napetosti / faza ljubaznosti i isprika - nasilnik pokazuje žaljenje zbog onoga što je učinio i obećava kako se to nikad neće ponoviti, dok žrtva postaje uvjerena da ju partner voli, smatra da se veza još može spasiti, a postoji mogućnost i da razvije osjećaj vlastite odgovornosti za nasilni događaj

(IV) tzv. "medeni mjesec" - odnos među partnerima prividno je dobar, žrtva prihvaća isprike zlostavljača dok on negira nasilje. Iskustvo pokazuje da se radi o samo privremenom zatišju i da će se nasilje uskoro opet ponoviti

Slika 2. Faze nasilnog odnosa

2.3. Kako prepoznati nasilnika

Neke karakteristike nasilničkog ponašanja:

Ljubomorno ponašanje – nasilni muškarac učestalo svoju partnericu optužuju za nevjeru, često ju prati, kontrolira gdje je i sa kime se nalazi

Posesivnost – nasilni muškarac brani ženi za izlazi iz kuće, brani druženje sa prijateljima/cama i/ili obitelji. Ne dozvoljava joj da igdje ide sama. Učestalo provjerava telefon i mobitel. Suprotno tome, on često uživa u društvu, često izlazi, dok je njoj društveni život zabranjen ili ograničen.

Sklonost ljutnji i burnim reakcijama – muškarac koji burno reagira na slučajnog prolaznika na cesti, koji često lupa šakom o stol, u izljev bijesa baca stvari, lomi predmete, vrlo je vjerojatno da će isti jednoga dana svoj bijes i ljutnju usmjeriti na sebi blisku osobu

Ovisnost o alkoholu i/ili drogama – konzumiranje alkohola i droge je isprika za nasilno ponašanje, ali nije uzrok nasilnog ponašanja. Alkohol i droge smatraju se okidačima koji će doprinijeti nasilničkom ponašanju, te će se muškarac pod utjecajem istih ponašati agresivnije.

Odrastanje u nasilnoj obitelji – usvojeni obrazac ponašanja – većina nasilnih muškaraca je u djetinjstvu bila izložena nasilju

Grubo izražavanje – verbalno nasilje – nasilni muškarci vrijeđaju svoje partnerice nazivajući ih pogrdnim imenima, što doprinosi smanjenju ženina samopouzdanja

Nasilje tijekom veze prije braka – često su muškarci nasilni i tijekom veze što žena ne prepoznaje ili opravdava. Ukoliko nasilje postane dio partnerskog odnosa, ono će se daje razvijati jačim intenzitetom i učestalošću.

Nepredvidivo ponašanje – nasilnici se često ponašaju nepredvidivo. Jedan dan su vrlo staloženi i tolerantni, dok već sljedeći mogu imati ispade bijesa

Ponekad ponašanje i geste osobe sa kojom smo u emocionalnom odnosu prepoznavamo kao privrženost i strastvenu ljubav, a ona zapravo može biti znak ljubomore, posesivnosti i kontrole.

Ukoliko razmišljate o odlasku iz nasilne veze ZAPAMTITE:

Vaš partner koji je nasilan NIKADA se neće promijeniti (bez obzira na njegova obećanja) – promjena se može dogoditi jedino ako počinitelj nasilja preuzme punu odgovornost za svoje ponašanje, ako potraži stručnu pomoć, ako vas prestane kriviti za sve (primjerice nesretno djetinjstvo, stres, opijanje i slično).

Ne možete mu pomoći – nije vaša odgovornost riješiti njegove probleme. Nema isprike za opetovano nasilje i zlostavljanje. Ukoliko to isto prihvatite, samo ćete dodatno potkrepljivati nasilno ponašanje.

Obećanja da će prestati s nasiljem/zlostavljanjem počinitelji ne održe – počinitelj nasilja često moli za drugu priliku, za oprost. Međutim, jednom kad je isprika prihvaćena, vrlo je vjerojatno da će se nasilje/zlostavljanje ponoviti.

Živjeti ćete sretnije i zdravije nakon što napustite nasilnog partnera – čak i ako ste zabrinuti kako ćete preživjeti sami, ne zaboravite da je pomoć dostupna.

2.4. Zašto žene ostaju u nasilnim vezama?

Ekonomska ovisnost o muškarcu – veliki broj žena je nezaposlen i nema vlastitih sredstava za život. Nekim ženama partneri brane da se zaposle iako su obrazovane i sposobne. Takvo ponašanje muškaraca se zapravo odvija s vrlo jednostavnim ciljem – uspostavljanjem kontrole nad ženinim životom.

Djeca – ne žele napustiti partnera jer djeci treba otac. Pretpostavka da djeci treba otac, kakav god on bio, proizlazi iz predrasuda društva, a neispravna je i dovodi do ozbiljnih posljedica za samu ženu i djecu koja odrastaju u takvoj obitelji. Sva istraživanja pokazuju da djeca koja odrastaju u obiteljima gdje otac zlostavlja majku i sama preuzimaju te obrasce ponašanja. Pronalazak opravdanja za postupke nasilnika česta je pojava da žena poriče ono što joj se događa i tako zavarava samu sebe i uljepšava stvarnost. Sama se pokušava uvjeriti da njen brak nije loš brak te da još uvijek postoji neka vrste emocionalne povezanosti.

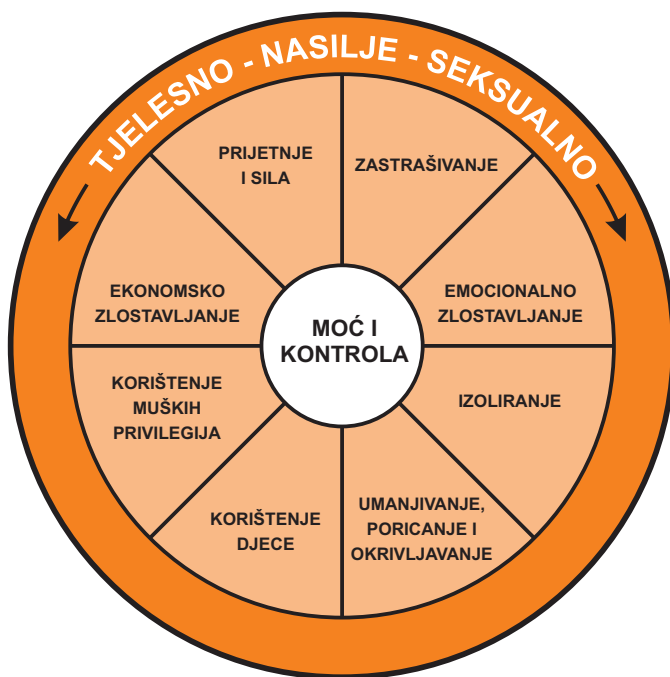
Samo-okrivljavanje – proizlazi iz niskog samopouzdanja i žena opravdava ponašanje svog partnera tražeći uzroke nasilnog ponašanja partnera u sebi. Smatraju da su same krive za to što im se događa, da nešto ne valja s njima ili u njihovom ponašanju, da nisu dovoljno dobre partnerice ili majke.

Osuda okoline – okolina često smatra da je veza u kojoj se žena nalazi njen izbor, dobre supruge i majke nitko ne tuče, da vjerojatno žena izaziva nasilnika. Ljubomora i materijalno zbrinjavanje obitelji često se prihvaća kao mjerilo brige i ljubavi za obitelj.

Strah – veliki broj žena jednostavno se boji napustiti partnera, strahuju za vlastitu sigurnost i za sigurnost djece.

Sram – dio žena ne želi da njihova priča postane javna jer to smatraju vlastitom sramotom i neuspjehom – a zapravo je to sramota nasilnika i društvo bi se prema njemu tako trebalo postaviti.

Nepovjerenje – dio žena nema povjerenja u institucije, ne vjeruju da će im policija, pravosuđe, liječnik ili socijalni radnik pomoći ili uopće razumjeti njihov problem. Na koncu, postoje žene koje su odrasle u vrlo patrijarhalnom okruženju i smatraju da je nasilničko ponašanje spolna uloga muškarca. Takvo ponašanje sagledavaju kao normalno.

Slika 3. Kotač moći i kontrole

2.5. Što učiniti ukoliko ste izloženi nekom od oblika nasilja

Ukoliko proživljavate neki od oblika nasilja:

- ◉ pozovite policiju i prijavite nasilje u obitelji
- ◉ zatražite liječničku pomoć ukoliko je potrebno – posebno naglasite ukoliko su djeca prisustvovala nasilju u obitelji
- ◉ zatražite od policije da vas upozna s vašim pravima i uputi na institucije i organizacije koje vam mogu pružiti adekvatnu pomoć
- ◉ napustite vaš stambeni prostor ukoliko se osjećate ugroženi u njemu. Kontaktirajte sklonište koje vam može pružiti smještaj ili domove za djecu i odrasle osobe žrtve obiteljskog nasilja.
- ◉ obratite se najbližem centru za socijalnu skrb
- ◉ obratite se nevladinim organizacijama koje vam mogu pružiti pomoć i podršku
- ◉ povjerite se prijatelju/prijateljici, i/ili osobi u koju imate povjerenja

Obveza je svakoga da prijavi sumnju na nasilje.

AKO POZNAJETE OSOBU KOJA JE ŽRTVA NASILJA U OBITELJI, MOŽETE JOJ POMOĆI TAKO DA:

- ◉ joj iskažete svoju zabrinutost i razumijevanje
- ◉ ponudite joj svoje vrijeme, te ju saslušate
- ◉ poštujuete njene/njegove izbore
- ◉ ohrabrite je da se obrati stručnjacima koji joj mogu pomoći te joj predložiti da prijavi nasilje
- ◉ djelujete u granicama svojih mogućnosti (npr., ponudite joj privremeni smještaj, pomoć u nalaženju posla ...), vodeći računa da pri tome svoju sigurnost ne dovodite u pitanje

Važno je da imate nekoga kome možete vjerovati i s kime možete razgovarati o nasilju koje proživljavate. Ta osoba može biti prijatelj/ica, član obitelji, susjed/a, netko iz institucija i/ili udruge, itd. Ta osoba može vam pružiti emocionalnu podršku i pomoći vam u pronalasku odgovarajućeg oblika pomoći.

Prekinuti nasilnu vezu nije lako. Možda vjerujete da će se vaš partner zaista promijeniti ili se možda bojite da će se sve pogoršati ako pokušate otići. Bez obzira na razloge, trebate znati da je pomoć dostupna ako se odlučite na promjenu.

2.6. Kako i kome prijaviti nasilje

Nasilje možete prijaviti:

- ◉ Policiji
 - telefonom, anonimno na broj 192 - svaki telefonski razgovor se snima, a poziv na ovaj broj je besplatan za pozive s fiksnih i mobilnih linija
 - osobno dolaskom u najbližu policijsku postaju
 - putem online aplikacije „Red button“ (namijenjeno djeci)
 - preko pametnih telefona putem aplikacije „MUP - sigurnost i povjerenje“
- ◉ državnom odvjetništvu
- ◉ nadležnom centru za socijalnu skrb
- ◉ nevladinoj organizaciji

Prijava nasilja u obitelji i drugih oblika rodno utemeljenog nasilja vrlo je važan korak u zaustavljanju i sprječavanju nasilja !

Posljedice nasilja u obitelji su brojne i dalekosežne. Ne pogađaju samo žrtvu, već ostavljaju trag na cijelu obitelj, a pogotovo na djecu bilo da su i ona preživjela neki od oblika nasilja ili su svjedočila istom.

3.1. Posljedice nasilja nad ženama u obitelji:

Psihološke posljedice:

- ◉ napetost, nemir, osjećaj straha, srama i krivnje
- ◉ samozanemarivanje i gubitak samopouzdanja
- ◉ neurotske reakcije (depresivnost, anksioznost, napadi panike)
- ◉ poremećaji spavanja (nesanica, noćne more)
- ◉ poremećaji prehrane (anoreksija, bulimija, pothranjenost, dehidriranost)
- ◉ problemi s koncentracijom, dezorijentiranost, rastresenost
- ◉ nedostatak tolerancije i strpljenja
- ◉ povlačenje od okoline i nedostatak socijalne mreže
- ◉ posttraumatski stresni poremećaj

Fizičke/tjelesne posljedice:

- ⊙ različite kronične tjelesne bolesti uzrokovane stresom
- ⊙ unutarnje i vanjske ozljede (modrice, podljevi, ogrebotine, opekline, lomovi i iščašenja, tjelesni ožiljci ...)
- ⊙ zlouporaba alkohola i droga
- ⊙ tjelesni bolovi uzrokovani stresom (glavobolje, bolovi u želucu)
- ⊙ radna nesposobnost
- ⊙ invaliditet
- ⊙ kronični umor
- ⊙ smrt žrtve

Ekonomske posljedice:

- ⊙ smanjen radni kapacitet
- ⊙ siromaštvo – nedostatak financijskih sredstava i autonomije što je jedan od razloga zašto žene ne napuštaju zlostavljača
- ⊙ raspad obitelji

3.2. Specifične posljedice nasilja na djeci žrtvama nasilja u obitelji:

- ⊙ usporen tjelesni i psihički razvoj
- ⊙ zakazivanje u školskom uspjehu, bježanje iz škole
- ⊙ bijeg od kuće, skitnja, rana trudnoća
- ⊙ maloljetnička delinkvencija i sklonost činjenju kaznenih djela i prekršaja u odrasloj dobi
- ⊙ povećani rizik za transgeneracijski prijenos nasilja u obitelji (dječaci se kasnije javljaju kao počinitelji, a djevojčice kao žrtve nasilja u obitelji)

NASILJE PREMA ŽENAMA S INVALIDI - TETOM

Prema nekim svjetskim pokazateljima 40% žena s invaliditetom žrtve su obiteljskog nasilja. Psihičko i seksualno nasilje je značajan uzrok mentalne i psihičke invalidnosti kod žena. Studije u industrijskim zemljama pokazuju da od 39 do 68% djevojaka i od 16 do 30% dječaka prije 18. godine budu žrtvama seksualnog nasilja.

Razlozi za ovako izraženu izloženost osoba s invaliditetom, a posebno žena s invaliditetom, raznim oblicima nasilja leže i u stereotipnom odnosu prema ženama s invaliditetom kao tzv. „lakim metama“.

Zlostavljanje nad ženama s invaliditetom je teže nego nad ženama bez invaliditeta. Žene s invaliditetom, ako su nepokretne - u kolicima, slijepe, gluhe, gluho-slijepe, imaju intelektualna oštećenja ili su psihički bolesne, često nemaju podršku i povjerenje okoline prilikom prijave zlostavljača. Zlostavljač je u najvećem broju slučajeva član obitelji koji brine za osobu s invaliditetom. Zlostavljanje dolazi u obliku brige za osobu s invaliditetom. Višegodišnja briga skrbniku postane teret i breme. Malo po malo pružatelj brige izgovara riječi koje bole. Pridjevi poput „glupa si“, „ružna si“, „nitko te neće“ ulaze u svakodnevicu osobe s invaliditetom te itekako

utječu na samopouzdanje i samopoštovanje. Obitelji je potreban novac od nekog oblika socijalnog primanja koje je upravo osoba s invaliditetom primatelj, te i to predstavlja jedan od oblika ekonomskog zlostavljanja. Osoba s invaliditetom je primorana dati novac ili joj je u protivnom otet. Ukoliko se usprotivi, ne izostaje fizičko nasilje s ciljem oduzimanja novca.

SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja pruža usluge savjetovanja, usluge informiranja i usluge psihosocijalne podrške stručnog tima koji čine psiholog, socijalni radnik, liječnik obiteljske medicine, pravnik, edukacijski rehabilitator te uslugu savjetovanja na istoj razini (Peer Counselling).

Usluge se pružaju putem telefona, elektronske i klasične pošte, te osobnim kontaktima, prema najavi u prostorijama SOIH-a, Savska cesta 3, Zagreb.

**SOS telefon za
žene s invaliditetom
žrtve nasilja**

0800 300 200

Principi rada SOS telefona za žene s invaliditetom su:

- ◉ saslušati osobu
- ◉ procijeniti problem i stanje u kojem se nalazi
- ◉ pomoći osobi da što objektivnije sagleda situaciju u kojoj se zatekla
- ◉ ohrabriti je da pronađe vlastite resurse i rješenja za izlazak iz nepovoljne situacije
- ◉ ublažiti stanje traume u kojoj se osoba nalazi kroz podršku putem razgovora
- ◉ dati joj potporu i uputiti je da postoje relevantne institucije u zajednici

05

OBVEZUJUĆI I VAŽNI DOKUMENTI ZA SUZBIJANJE, PREVENCIJU I PRIJAVLJIVANJE NASILJA

- ⊙ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
- ⊙ Kazneni zakon
- ⊙ Obiteljski zakon
- ⊙ Prekršajni zakon
- ⊙ Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji
- ⊙ Protokol o postupanju u slučaju obiteljskog nasilja
- ⊙ Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima

Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji sadrži niz precizno određenih mjera kojih su se nadležna tijela dužna pridržavati prilikom pružanja pomoći i zaštite osobe izloženoj bilo kojem obliku nasilja u obitelji.

OBVEZE I OVLASTI NADLEŽNIH INSTITUCIJA U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

6.1 Obveze i ovlasti policije u slučaju nasilja u obitelji

Cilj postupanja policije podrazumijeva pružanje odgovarajuće zaštite i potpore žrtvi, učinkovito otkrivanje počinitelja, prikupljanje dokaza i procesuiranje počinitelja.

Nakon zaprimanja zahtjeva (dojave) za pružanjem pomoći odnosno dobivanja saznanja o nasilju u obitelji policija je dužna:

- ◉ žurno doći na mjesto događaja i pružiti potrebnu intervenciju
- ◉ primjenom policijskih ovlasti prekinuti nasilnički čin, odnosno spriječiti počinitelja nasilja u daljnjem nasilnom ponašanju i poduzeti mjere i radnje s ciljem trenutne zaštite žrtve (žrtava) od daljnjeg nasilja
- ◉ pribaviti podatke i prikupiti obavijesti na način kojim će se osobi, za koju je prijavljeno ili se pretpostavlja da je žrtva nasilja omogućiti da policijskom službeniku neometano i bez straha odnosno u odvojenim prostorijama i bez nazočnosti počinitelja nasilja, priopći sve obavijesti relevantne za utvrđivanje počinjenog nasilja

-
- prema potrebi ili na zahtjev žrtve pozivom službe hitne medicinske pomoći ili na drugi način omogućiti žrtvi neodgodivo pružanje medicinske pomoći
 - provoditi procjenu rizika, te usmeno i pismeno obavještavati žrtvu o njenim pravima i pružiti joj podatke odjela za podršku žrtvama i svjedocima na sudovima i Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja – 116 006 (Udruga za podršku žrtvama i svjedocima), kao i kontakt podatke tijela državne uprave i organizacija civilnog društva koje se na području pojedine policijske uprave bave podrškom i zaštitom žrtava
 - provoditi pojedinačnu procjenu žrtve u čiju svrhu mogu pribaviti potrebne podatke od centra za socijalnu skrb i drugih tijela, organizacija i ustanova koje pružaju pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela, a posebno odjela za podršku žrtvama i svjedocima
 - razmotriti preporuke tijela, ustanova i organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama o potrebi određivanja mjera za zaštitu žrtve
 - postupkom kriminalističkog istraživanja objektivno i cjelovito ispitati sve činjenice vezane za događaj nasilja tako što utvrđuju njegove uzroke, povod, kontinuitet i posljedice u svezi čega fiksiraju tragove i pribavljaju dokaze o počinjenoj kažnjivoj radnji
 - poduzimati mjere traganja s ciljem pronalaska počinitelja nasilja u obitelji u slučajevima kada on nije dostupan na mjestu događaja
 - ukoliko je nasilju nazočno dijete s kojim je potrebno razgovarati ili ga je kao žrtvu nasilja svrhovito žurno izdvojiti i zbrinuti, policijski službenici će zatražiti dolazak i intervenciju stručnog radnika nadležnog centra za socijalnu skrb
 - ako je žrtva nasilja u obitelji djeteta, ili je dijete svjedočilo nasilnim događajima, kriminalističko istraživanje će se nastaviti u cilju utvrđivanja kaznenih djela iz područja kaznenopravne zaštite djece. Sukladno zakonskim odredbama ova postupanja provode policijski službenici za mladež.
 - oduzeti oružje počinitelju nasilja koje posjeduje legalno ili ilegalno
 - udaljiti počinitelja nasilja iz obitelji kada za to postoje zakonski uvjeti
 - po dovršetku kriminalističkog istraživanja podnijeti odgovarajuću prijavu (optužni prijedlog ili kaznenu prijavu, odnosno posebno izvješće) nadležnom pravosudnom tijelu
 - predlagati sudu izricanje odgovarajućih zaštitnih mjera, odnosno mjera opreza prema počinitelju nasilja tj. izrečene mjere provoditi u skladu s propisima

-
- ◉ privesti počinitelja nasilja sucu ili pritvorskom nadzorniku, kada su ispunjeni zakonski uvjeti, a o njegovom eventualnom puštanju na slobodu odmah obavijestiti žrtvu
 - ◉ žurno dostaviti izvješće o postupanju nadležnom centru za socijalnu skrb
 - ◉ na zahtjev stručnih radnika centra za socijalnu skrb, u situacijama visokog rizika, dužna je pružiti pomoć pri smještaju u sklonište za žrtve obiteljskog nasilja

6.2. Obveze i ovlasti centra za socijalnu skrb u slučaju nasilja u obitelji

Cilj postupanja centra za socijalnu skrb podrazmijeva poduzimanje mjera i radnji kao i pružanje potpore u skladu s propisanim ovlastima radi sveobuhvatne zaštite žrtve i članova obitelji, posebice djece, osoba s invaliditetom, osoba starije životne dobi kao posebno ranjivih skupina kroz integrirani pristup u radu s počiniteljem nasilja i žrtvom.

U slučaju sumnje ili saznanja o nasilju u obitelji centar za socijalnu skrb dužan je:

- ◉ žurno i bez odgode izvršiti prijavu policiji te dostaviti sve obavijesti o slučaju
- ◉ žurno uspostaviti kontakt sa žrtvom pozivom u centar za socijalnu skrb ili izvidom na teren i poduzeti mjere za zaustavljanje nasilja i zaštitu sigurnosti žrtve neovisno o njenom prebivalištu
- ◉ po potrebi osigurati žrtvi pružanje odgovarajuće zdravstvene zaštite
- ◉ upoznati žrtvu s njenim pravima, informirati je o oblicima i mogućnostima zaštite, postupanju institucija u slučaju nasilja u obitelji, njenoj ulozi i obvezama u postupku s naglaskom na zaštitu djece
- ◉ izraditi takozvani „Plan sigurnosti“ zajedno sa žrtvom
- ◉ obavezno ponuditi i prema potrebi osigurati žrtvi i njenoj djeci siguran smještaj. U neodgovidim slučajevima, radi uklanjanja neposredne opasnosti za život, zdravlje ili sigurnost žrtve, donijeti usmeno rješenje o priznavanju prava na uslugu privremenog smještaja i narediti izvršenje rješenja bez odgode.

problem

**Svaki se problem može
riješiti, ako malo
razmislite, ako potražite
savjet i stvari promatrate
iz prave perspektive.**

Kenneth Blanchard

-
- ⊙ izvršiti početnu procjenu potreba i ovisno o istoj pružiti žrtvi psihološku, pravnu i/ili novčanu pomoć
 - ⊙ uputiti žrtvu i pomoći joj u ostvarivanju prava na besplatnu pravnu pomoć
 - ⊙ u slučaju nasilja nad djetetom ili nasilja kojem je svjedočilo dijete, stručni tim je dužan:
 - ⊙ bez odgode stupiti u kontakt s djetetom i obitelji i napraviti specifičnu procjenu ugroženosti/sigurnosti djeteta primjenjujući odgovarajuće instrumente socijalnog rada te pribaviti podatke i mišljenja drugih tijela i u skladu s navedenim te donijeti zaključak o potrebi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta
 - ⊙ u slučaju procjene da su interesi roditelja/skrbnika u suprotnosti s interesima djeteta, centar za socijalnu skrb će imenovati djetetu posebnog skrbnika radi zaštite njegovih prava i interesa u postupku za koji je imenovan
 - ⊙ obaviti razgovor s počiniteljem nasilja, upozoriti ga na vlastitu odgovornost i posljedice nasilnog ponašanja, procijeniti njegove potrebe, informirati ga o pravima i mogućnostima zaštite, ponuditi mu i prema potrebi osigurati odgovarajuću stručnu pomoć i podršku u cilju promjene vlastitog ponašanja, dostaviti potrebne podatke o počinitelju nasilja na zahtjev tijela koje provodi zaštitnu ili sigurnosnu mjeru psihosocijalnog tretmana
 - ⊙ voditi slučaj u skladu s individualnim planom te osigurati odgovarajuće resurse za zaštitu i tretman žrtve i počinitelja, koordinirati postupkom, pratiti učinke, preispitati plan i evaluirati slučaj
 - ⊙ uputiti prijedlog sudu za izricanje zaštitnih mjera prema počinitelju nasilja
 - ⊙ radi zaštite dobrobiti djeteta žrtve nasilja u obitelji uputiti prijedlog sudu za donošenje odgovarajuće mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta
 - ⊙ uputiti žrtvu na relevantne institucije, organizacije civilnog društva kao i nadležne odjele za podršku žrtvama i svjedocima na sudovima i Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja - **116 006**

-
- ◉ dostavljati potrebne podatke o žrtvi na zahtjev tijela koje provode pojedinačnu procjenu (policijskih službenika, državnih odvjetnika i sudaca)
 - ◉ dostavljati preporuke tijelima nadležnim za provođenje pojedinačne procjene potreba žrtve ukoliko su takve preporuke izrađene na temelju rada sa žrtvom

6.3. Obveze i ovlasti sudova i državnog odvjetništva u slučaju nasilja u obitelji

Uloga pravosudnih tijela je učinkovito korištenje zakonskih mogućnosti radi zaštite žrtve i omogućavanje sudske zaštite njihovih prava.

U predmetima vezanim uz nasilje u obitelji pravosudna tijela (sudovi i/ili državno odvjetništvo) dužna su:

- ◉ pristupiti pažljivoj obradi kaznenog/prekršajnog predmeta i korištenju zakonskih mogućnosti za zaštitu žrtve i drugih članova obitelji
- ◉ omogućiti sudsku zaštitu žrtvi nasilja u obitelji, a osobito djetetu
- ◉ upoznati žrtvu s njenim pravima u kaznenom i prekršajnom postupku
- ◉ uputiti žrtvu na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu, na nadležne odjele za podršku žrtvama i svjedocima na sudovima kao i organizacije civilnog društva i Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja – **116 006** (Udruga za podršku žrtvama i svjedocima)
- ◉ provesti pojedinačnu procjenu žrtve i sukladno zaključku primijeniti posebne mjere zaštite prema žrtvi, a osobito prema djetetu kada se primjena posebnih mjera zaštite očekuje
- ◉ u svrhu provođenja pojedinačne procjene, prema potrebi pribaviti potrebne podatke od centra za socijalnu skrb, drugih tijela, organizacija i ustanova koje pružaju pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela, a posebno od odjela za podršku žrtvama i svjedocima
- ◉ prilikom provedbe pojedinačne procjene žrtve razmotriti preporuke tijela, organizacija i ustanova kao i organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama o potrebi određivanja mjera zaštite žrtve

-
- ⊙ osigurati stručnu pomoć i podršku djetetu žrtvi nasilja u obitelji putem stručnih suradnika izvan pravne struke
 - ⊙ poštivati prava žrtve u svim stadijima postupka
 - ⊙ u postupcima vezanim uz zaštitu prava i interesa djece, obavijestiti centar za socijalnu skrb i policiju o pokretanju prekršajnog odnosno kaznenog postupka i pravomoćnim odlukama donesenim u tim postupcima
 - ⊙ osigurati organizaciju rada općinskih sudova koji postupaju u prekršajnim predmetima na način da mogu provoditi nadležne postupke i u dane vikenda i blagdana
 - ⊙ zbog počinjenog nasilja u obitelji suci općinskih sudova koji postupaju u prekršajnim predmetima, državni odvjetnici i suci istrage osigurat će prihvrat dovedenog okrivljenika odnosno osumnjičenika radi određivanja zadržavanja u prekršajnom odnosno određivanja pritvora ili istražnog zatvora u kaznenom postupku te ispitati dovedenu osobu i odlučiti o načinu vođenja daljnjeg postupka
 - ⊙ obavijestiti žrtvu nasilja u obitelji, na njezin zahtjev, o poduzetim radnjama povodom prijave i ishodu postupka i dostaviti joj presliku pravomoćne odluke suda
 - ⊙ sudovi će osigurati zaštitu žrtve pri dolasku na sud i unutar suda, omogućavanjem davanja iskaza odvojeno od počinitelja te fizičkom zaštitom žrtve u suradnji s policijom
 - ⊙ na zahtjev žrtve sud koji je odlučio o puštanju počinitelja na slobodu, o svojoj odluci dužan je bez nepotrebne odgode obavijestiti žrtvu ukoliko se radi o punoljetnoj žrtvi i centar za socijalnu skrb odnosno po službenoj dužnosti ukoliko je žrtva nasilja u obitelji djeteta, osoba s invaliditetom ili osoba starije životne dobi

PRAVA ŽRTAVA NASILJA

Nasilje u obitelji, i drugi oblici rodno utemeljenog nasilja, predstavljaju kršenje ljudskih prava. Žrtve nasilja imaju pravo na život bez nasilja.

7.1. Prava koja imaju žrtve obiteljskog nasilja

- ◉ Pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji
- ◉ Pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji
- ◉ Pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde
- ◉ Pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka
- ◉ Pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje
- ◉ Pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu

okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora

- ◉ Pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba
- ◉ Pravo na opunomoćenika u postupku
- ◉ Pravo, na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka
- ◉ Pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave. Pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka.
- ◉ Pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola
- ◉ Pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtijeva takav kontakt
- ◉ Pravo na privremeni smještaj u odgovarajuću ustanovu sukladno posebnom zakonu
- ◉ Pravo na policijsku zaštitu i osiguranje, po nalogu suda, u svrhu neometanog uzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva
- ◉ Druga prava propisana zakonom kojim se uređuje kazneni postupak, osim onih prava koja po naravi stvari može imati samo žrtva kaznenog djela

7.2. Prava žrtava obiteljskog nasilja u sustavu socijalne skrbi

Ako ste žrtva nasilja u obitelji, stručni radnici centra za socijalnu skrb prilikom postupanja o sumnji na nasilje u obitelji dužni su sljedeće:

- ◉ upoznati vas, odnosno vašeg zakonskog zastupnika ili skrbnika o vašim zakonskim pravima
- ◉ dužni su upoznati vas sa mogućnosti smještaja zajedno sa maloljetnom djecom u sklonište ili dom za žrtve obiteljskog nasilja u suradnji s odgovarajućim nevladinim organizacijama

-
- ⊙ zajedno sa vama kao žrtvom nasilja izraditi plan vaše sigurnosti
 - ⊙ posredovati i pomoći vam kod ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć i zastupanje kod Hrvatske odvjetničke komore, pomoći i posredovati kod ostvarivanja prava na besplatnu zdravstvenu zaštitu, uputiti vas u odgovarajuće savjetovalište
 - ⊙ imate pravo podnijeti centru zahtjev za socijalnu skrb radi priznavanja prava na zajamčenu minimalnu naknadu ili jednokratnu novčanu pomoć ukoliko ispunjavate zakonom propisane uvjete
 - ⊙ ako otac djeteta ne plaća uzdržavanje (alimentaciju) možete podnijeti zahtjev centru za socijalnu skrb radi priznavanja prava na privremeno uzdržavanje (alimentaciju). Ako otac djece ne plaća alimentaciju centar za socijalnu skrb mora pokrenuti kaznenu prijavu protiv roditelja koji ne ispunjava svoju obavezu

U neodgodivim slučajevima, kao što je poduzimanje mjera za otklanjanje neposredne opasnosti za život i zdravlje člana obitelji - žrtve obiteljskog nasilja, centar za socijalnu skrb postupit će po službenoj dužnosti te će vas po vašem zahtjevu odmah smjestiti u sklonište ili dom za žrtve obiteljskog nasilja.

odluka

**Ne donijeti odluku
je najgora odluka.**

Terence Canran

BESPLATNA PРАВNA POMOĆ

Besplatna pravna pomoć je pomoć koja se pruža bez naknade pod uvjetima određenima Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći. Vrste besplatne pravne pomoći podrazumijevaju primarnu pravnu pomoć i sekundarnu pravnu pomoć (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, čl. 8.*).

Žrtva nasilja ima pravo na besplatnu pravnu pomoć. Centri za socijalnu skrb imaju dužnost, sukladno uvjetima navedenim u zakonu, posredovati i pomoći vam kod ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć i zastupanja kod Hrvatske odvjetničke komore. Obrazac zahtjeva moguće je preuzeti na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa i uprave ili osobno u Upravnim odjelima županija.

8.1. Pravo žrtve na primarnu pravnu pomoć

Primarna pravna pomoć obuhvaća:

- ⊙ opću pravnu informaciju
- ⊙ pravni savjet
- ⊙ sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama u skladu s međunarodnim ugovorima i pravilima o radu tih tijela
- ⊙ zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima
- ⊙ pravnu pomoć u izvansudskom mirnom rješenju spora

Primarna pravna pomoć može se pružiti u svakoj pravnoj stvari:

- ⊙ ako podnositelj zahtjeva sam ne raspolaže dovoljnim znanjem i sposobnošću da svoje pravo ostvari
- ⊙ ako podnositelju zahtjeva pravna pomoć nije osigurana na temelju posebnih propisa
- ⊙ ako podneseni zahtjev nije očito neosnovan
- ⊙ ako su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi plaćanje stručne pravne pomoći moglo ugroziti uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva

Postupak za ostvarivanje primarne pravne pomoći pokreće se izravnim obraćanjem pružatelju primarne pravne pomoći (čl. 11. ZBPP). Primarnu pravnu pomoć pružaju upravna tijela, ovlaštene udruge i pravne klinike.

Upravna tijela su ovlaštena u pružanju primarne pravne pomoći davati opće pravne informacije, pravne savjete i sastavljati podneske.

8.2. Pravo žrtve na sekundarnu pravnu pomoć

Sekundarna pravna pomoć obuhvaća:

- ⊙ pravni savjet
- ⊙ sastavljanje podnesaka u postupku zaštite prava radnika pred poslodavcem
- ⊙ sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima
- ⊙ zastupanje u sudskim postupcima
- ⊙ pravnu pomoć u mirnom rješenju spora

Sekundarna pravna pomoć obuhvaća i:

- ⊙ oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka
- ⊙ oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi

S obzirom na vrstu postupka, sekundarna pravna pomoć može se odobriti u sljedećim postupcima:

- ⊙ u svezi sa stvarnim pravima, osim zemljišno knjižnih postupaka
- ⊙ iz radnih odnosa
- ⊙ iz obiteljskih odnosa, osim u postupcima sporazumnog razvoda braka u kojima bračni drugovi nemaju maloljetnu zajedničku ili posvojenu djecu ili djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti
- ⊙ ovršnim postupcima i postupcima osiguranja kada je riječ o prisilnom ostvarenju ili osiguranju tražbine koja proizlazi iz postupka za koji se može odobriti pravna pomoć
- ⊙ mirnog rješenja spora
- ⊙ iznimno, u svim ostalim upravnim i građanskim sudskim postupcima kada takva potreba, proizlazi iz konkretnih životnih okolnosti podnositelja zahtjeva i članova kućanstva (čl. 13. st. 2. ZBPP)

Sekundarnu pravnu pomoć pružaju odvjetnici.

Postupak za odobravanje besplatne pravne pomoći pokreće se podnošenjem zahtjeva nadležnom upravnom tijelu. Nadležno upravno tijelo je upravno tijelo na području čije teritorijalne nadležnosti podnositelj zahtjeva ima prebivalište ili boravište. Upravno tijelo u županiji, odnosno gradski ured dužan je odlučiti o vašem zahtjevu u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. Ako ispunjavate uvjete za ostvarivanje prava na sekundarnu pravnu pomoć, korištenje će vam se odobriti donošenjem rješenja o odobravanju pravne pomoći. U rješenju se određuje i odvjetnik koji će vam pružiti pravnu pomoć i kojem vi morate dostaviti rješenje.

Uvjet za odobravanje besplatne pravne pomoći je vaše imovno stanje i imovno stanje članova kućanstva. Žrtva obiteljskog nasilja podatke o prihodima i imovini podnosi samo za sebe. Ako ste žrtva kaznenog djela nasilja u postupku i trebate sekundarnu pravnu pomoć radi ostvarivanja prava na naknadu štete koja je prouzročena počinjenjem kaznenog djela, sekundarna pravna pomoć odobrit će se bez utvrđivanja imovnog stanja. Više o uvjetima za odobravanje pravne pomoći možete pronaći na mrežnim stranicama Ministarstva pravosuđa i uprave.

Za pitanja vezana za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć možete se obratiti na e-mail:

besplatna.pravna.pomoc@pravosudje.hr.

09

**INSTITUCIJE I
ORGANIZACIJE
CIVILNOGA DRUŠTVA
KOJIMA SE MOŽETE
OBRATITI ZA POMOĆ**

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Preobraženska 4, 10000 Zagreb

tel: 01/4848-100

e-mail: ravnopravnost@prs.hr

www.prs.hr

Pravobraniteljica za djecu

Teslina 10, 10000 Zagreb

tel: 01/4929-669

e-mail: info@dijete.hr

www.dijete.hr

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Savska cesta 41/3, 10 000 Zagreb

tel: 01/6102-170

e-mail: ured@posi.hr

www.posi.hr

Pučki pravobranitelj

Opatička 4, 10000 Zagreb

tel: 01/4851-855

e-mail: ombudsman@ombudsman.hr

www.ombudsman.hr

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH

Mesnička 23, 10000 Zagreb

tel: 01/6303-090; 01/6303-038, 01/6303-266

e-mail: ured.ravnopravnost@vlada.hr

www.ured-ravnopravnost.hr

Ured za ljudska prava Vlade RH

Trg maršala Tita 8, 10000 Zagreb

tel: 01/4877-660

e-mail: lmaderic@ljudskaprava-vladarh.hr

www.ljudskaprava-vladarh.hr

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Ulica grada Vukovara 78. 10 000 Zagreb

tel: 01/555-7015, fax: 01/555-7222

mrosp.gov.hr

INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE CIVILNOGA DRUŠTVA NA PODRUČJU KOPRIVNIČKO- KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Centar za socijalnu skrb Koprivnica

Trg Eugena Kumičića 2, 48000 Koprivnica

tel: 048/642-247, 048/642-248

e-mail: css-koprivnica@socskrb.hr

Centar za socijalnu skrb Križevci

Bana Josipa Jelačića 5, 48260 Križevci

tel: 048/711-710, 048/711-730

e-mail: centar.za.socijalnu.skrb.krizevci@kc.t-com.hr

Centar za socijalnu skrb Đurđevac

Ljudevita Gaja 6, 48350 Đurđevac

tel. 048/250-730, 048/812-103

Policajska uprava koprivničko-križevačka

Trg Eugena Kumičića 18, 48 000 Koprivnica

tel.: 048/656-411

e-mail: koprivnicko-krizevacka@policija.hr

Policajska postaja Koprivnica

Trg Eugena Kumičića 18, 48 000 Koprivnica

tel.: 048/656-438, fax: 048/656-499

e-mail: pp.koprivnica@mup.hr

Policijska postaja Đurđevac

Ulica grada Vukovara 63, 48350 Đurđevac
tel.: 048/656-739, faks: 048/656-779
e-mail: pp.djurdjevac@mup.hr

Policijska postaja Križevci

Drage Grdenića 5, 48260 Križevci
tel.: 048/656-839, faks: 048/656-879
e-mail: pp.krizevci@mup.hr

Koprivničko-križevačka županija - Upravni odjel za opću upravu i imovinska prava

Ulica Antuna Nemčića 5, 48000 Koprivnica
tel: 048/658-190

Upravnom odjelu se možete obratiti zbog ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć

Udruga osoba s invaliditetom „Bolje sutra“ grada Koprivnice

Hercegovačka 1, 48260 Koprivnica
tel/fax: 048/642-066
e-mail: udruga.boljesutra@gmail.com

Udruga "HERA" Križevci – za zaštitu i promicanje ljudskih prava

Pomoć i podrška žrtvama i svjedocima kaznenih djela i prekršaja obiteljskog nasilja u Koprivničko-križevačkoj i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji kroz pružanje informacija o pravima, emocionalne podrške, psihološkog i pravnog savjetovanja, pratnjom na nadležne sudove i druge relevantne institucije te kroz druge oblike usluga.

I. Z. Dijankovečkog 5, 48260 Križevci

SOS telefon za žrtve nasilja: 048/711-077

**Savjetovalište za žene žrtve nasilja i
žrtve obiteljskog nasilja: 048/271-335**

e-mail: info@udruga-hera.info
www.udruga-hera.info

Kontakti organizacija koje pružaju psihosocijalnu i pravnu pomoć

Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja	radnim danom 8-20	116-006
Nacionalni broj za prijavu nestale djece <i>Centar za nestalu i zlostavljaju djecu</i>	svaki dan 0 - 24	116-000
Hrabri telefon za djecu	radnim danom 9-20	116-111
Hrabri telefon za roditelje	radnim danom 9-20	0800-0800
SOS linija za suzbijanje trgovanja ljudima	svaki dan 10 - 18	0800-77-99
Žensko savjetovalište za žrtve nasilja <i>Autonomna ženska kuća Zagreb</i>	radnim danom 10-17	0800-55-44
SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja <i>Ženska pomoć sada</i>	svaki dan 0-24	0800-655-222
Besplatna pravna pomoć žrtvama nasilja u obitelji <i>B.a.B.e.</i>	radnim danom 8-17	01/4663-666 0800-200-144
Centar za žrtve seksualnog nasilja <i>Ženska soba</i>	radnim danom 10-17	01/6119-444
Psihološka pomoć <i>Psihološki centar TESA</i>	radnim danom 10-22	
Plavi telefon	radnim danom 9-21	01/4828-888
Besplatna pravna pomoć Pravna klinika <i>Pravnog fakulteta u Zagrebu</i>	radnim danom 10-12, sri. i čet. 17-19	01/4833-888
Centar za krizna stanja i prevenciju suicida <i>KBC Zagreb</i>	svaki dan 0-24	01/4811-320
Centar za žene žrtve rata <i>ROSA Zagreb</i>	radnim danom 10-17	01/455-142

Skloništa i sigurne kuće za žrtve obiteljskog nasilja u Republici Hrvatskoj

Zagreb

Autonoma ženska kuća Zagreb
Ukoliko vam je potreban smještaj u
Skloništu, nazovite besplatan broj
Savjetovališta za žene 0800-55-44
radnim danom od 10 do 17 sati.

Caritas Zagrebačke nadbiskupije
tel: 01/3668-822, 01/3016-274

Dom za djecu i odrasle žrtve nasilja
u obitelji „Duga – Zagreb“
tel: 01/3831-770

Ženska pomoć sada – SOS telefon
za žene i djecu žrtve nasilja u
obitelji
tel: 0800-655-222

Sisak

Centar za žene Adela
tel: 044/888-888

Karlovac

Ženska grupa Korak Karlovac
SOS telefon od 0-24 svaki dan
na broj 047/655-925
Ured: radnim danom od 8-16
na broj 047/600-392

Varaždin

Dom za žrtve obiteljskog nasilja
„Utočište Sveti Nikola“
tel: 042/234-050, 091/6833-333

Čakovec

Sigurna kuća Čakovec
tel: 099/8357-335

Bjelovar

Udruga za zaštitu žena i djece
žrtava obiteljskog nasilja „Iris“
tel: 043/252-114, 091/5067-009

Osijek

Sklonište za žrtve obiteljskog nasilja
u Osijeku
tel: 031/208-308, 208-309
099/2882-619, 099/5882-619

Slavonski Brod

Udruga Brod – grupa za ženska
ljudska prava
tel: 035/449-180

Vukovar

Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske
županije – Vukovar (B.a.B.e.)
tel: 032/414-910, 01/4663-666
098/9824-641

Rijeka

Sv. Ana – Caritasov dom za žene i
djecu žrtve obiteljskog nasilja
tel: 051/672-607

Udruga za zaštitu obitelji
U.Z.O.R. – Rijeka
tel: 0800-333-883,
051/321-130, 099/5027-553

Pula

Sigurna kuća Istra – Pula
tel: 052/500-148

- Zakon o zaštiti nasilja u obitelji (NN 70/17; 126/19)
- Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)
- Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19)
- Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (2019.)
- Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji (2017. – 2022.)
- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13, 98/19)
- Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji
- Ajduković, M., Pavleković, G.: „Nasilje nad ženom u obitelji“, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb, 2004.
- Pavleković, G., Ajduković, M., Mamula M.: Nasilje nad ženom u obitelji: osobni, obiteljski ili javnozdravstveni problem?
- Darja, M. S., Ekonomsko nasilja nad ženama: manifestacije, posljedice i putevi oporavka, Zagreb, 2010.
- Kada znaš nije te strah, Vodić za oštećene, žrtve i svjedoke u kaznenom postupku, S.O.S. Virovitica, 2012.
- Mamula, M.: Nasilje protiv žena. U V. Barada i Ž. Jelavić (ur.), Uostalom diskriminaciju treba dokinuti: priručnik za analizu rodni stereotipa, Zagreb: Centar za ženske studije, 2004.
- Ines Bojić, Kako izaći iz obiteljskog nasilja, B.a.b.e., Zagreb, 2011.
- www.pravosudje.gov.hr
- www.firstaction.eu

NASILJE NAD ŽENAMA NASILJE U OBITELJI

Oblici nasilja u obitelji

Dinamika nasilja u obitelji

Kako prepoznati nasilnika

Zašto žene ostaju u nasilnim vezama ?

Što učiniti ukoliko ste izloženi nekom od oblika nasilja ?

Kako i kome prijaviti nasilje

POSLEDICE NASILJA U OBITELJI

Posljedice nasilja nad ženama u obitelji

Specifične posljedice nasilja na djeci žrtvama nasilja u obitelji

NASILJE PREMA ŽENAMA S INVALIDITETOM

OBVEZUJUĆI I VAŽNI DOKUMENTI ZA SUZBIJANJE,
PREVENCIJU I PRIJAVU ŽIVANJE NASILJA

OBVEZE I OVLAСТИ NADLEŽNIH INSTITUCIJA U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

Obveze i ovlasti policije u slučaju nasilja u obitelji

Obveze i ovlasti Centra za socijalnu skrb u slučaju nasilja u obitelji

Obveze i ovlasti sudova i državnog odvjetništva u slučaju nasilja u obitelji

PRAVA ŽRTAVA NASILJA

Koja prava imaju žrtve obiteljskog nasilja ?

Prava žrtava obiteljskog nasilja u sustavu socijalne skrbi

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ

Pravo žrtve na primarnu pravnu pomoć

Pravo žrtve na sekundarnu pravnu pomoć

INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE CIVILNOGA DRUŠTVA KOJIMA SE MOŽETE OBRATITI ZA POMOĆ

INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE CIVILNOGA DRUŠTVA NA

PODRUČJU KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE
ŽUPANIJE

www.udruga-hera.info